

ПРОТИМІННА ДІЯЛЬНІСТЬ У РАМКАХ ПРОЦЕСУ ПОСЕРЕДНИЦТВА: ПЛЮСИ І МІНУСИ

В. С. Іваненко

*Управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення Миколаївської
міської ради*

Проблеми, які пов'язані з мінами та вибухонебезпечними пережитками війни (ВПВ), набувають особливої важливості в умовах воєнного конфлікту та після його. Міни та ВПВ використовуються всіма учасниками конфлікту. Міни, завдяки дуже низьким цінам, є популярною зброєю. Вони економічно ефективні та мають нескладний доступ. Зауважимо, саморобні вибухові пристрої мають знайти своє відображення у переліку озброєння. Під час процесу роззброєння між сторонами конфлікту вони повинні стати частиною цієї проблеми.

Діяльності, яка пов'язана з мінами та ВПВ має стратегічну та тактичну важливість. Посередники між сторонами конфлікту регулярно стикаються з жорстким опором у тих випадках, коли настає час відмовлятися від використання вибухових пристроїв усіх типів. Залежно від ситуації трапляються й винятки [1, с. 265]. Відкрита розмова про міни та ВПВ може завдати шкоди репутації сторонам переговорів. Сторони конфлікту дуже болісно реагують на випадки, коли їх роблять відповідальними за заподіяння шкоди мешканцям місць конфліктів. Вони гостро усвідомлюють збитки, завдані мінами та ВПВ місцевому населенню. Але при будь-яких переговорах питання припинення вогню чи відновлення миру обов'язково повинно порушуватися.

В ході пошуку рішень щодо розмінування неминуче можуть виникати питання політичного характеру [2, с. 70]. Якщо вони пов'язані з проблемами безпеки чи з питаннями сприйняття населенням, вони будуть мати успіх у переговорних процедурах. Певною мірою це суперечить аргументам на користь деполітизації протимінної діяльності.

Протимінна діяльність в рамках мирного процесу повинна мати високий ступень довіри. На нашу думку, політизація процесу та протимінна діяльність в ході офіційних переговорів можуть трохи розійтися. Тому деякі експерти вважають, за краще переконати своїх опонентів у тому, що ці питання мають розглядатися окремо [3, с. 12]. Як причина наводиться доказ на користь того, що у разі встановлення зв'язку між цими питаннями будь-який прогрес у вирішенні проблем з мінами може бути залежним від успішного завершення посередницького процесу. Як аргумент - історія конфлікту в Нагірному Карабаху, в якому було досягнуто питання розмінування окремо від політичних.

Якщо основний переговорний процес з будь-яких може бути заблоковано, такий роздільний підхід може створити переваги щодо можливості проведення протимінної діяльності. Наявним прикладом збереження програми протимінної діяльності є протимінна діяльність ООН у Західній Сахарі - було досягнуто успіху у забезпеченні стабілізації, у той час як процес посередництва був мало не заблокований.

Наголошуємо, офіційне включення протимінної діяльності до процесу посередництва повинне обов'язково відбуватися. Основним аргументом в обґрунтування такої позиції є залежність від змісту домовленостей [4, с. 12]. Такий документ стає головною відправною точкою для проведення всіх подальших заходів протимінної діяльності, тоді коли буде підписано мирну угоду та розпочнеться процес її реалізації.

Ми розуміємо, привернути увагу до протимінної діяльності буде важко, якщо відповідні питання не були внесені до мирної угоди або угоди про припинення вогню. Таким чином, на думку експертів, що група посередників зобов'язана принаймні спробувати порушити цю тему для обговорення сторонами конфлікту. Але є проблеми, що періодично виникають - недолік знань, не тільки у сторін конфлікту, а й у третіх сторін, які надають

допомогу у проведенні мирних переговорів, щодо того, що насправді є протимінною діяльністю. В цих ситуаціях, експерти наполягають, посередники повинні відіграти роль тематичного консультанта та ліквідовувати виявленні прогалини у знаннях, підвищувати рівень обізнаності сторін та підготовувати ґрунт для проведення довгострокової діяльності.

Є аргументи на користь того, що у разі тривалого конфлікту, протимінна діяльність може бути корисною як міра формування довіри. Нажаль, виникають конфлікти, де рівень довіри між сторонами конфлікту є надто низьким [5, с. 139]. У таких випадках посередництво не вирішує комплекс проблем миру, надії на проведення сторонами спільних дій щодо вирішення спільних завдань немає.

Можливим конструктивним кроком може бути визначення відповідних ділянок території та початок спільних немасштабних операцій з розмінування. Мета таких робіт - проведення сторонами спільних дій, який послужить позитивним досвідом співпраці протиборчих сил, контактуючих друг з одним, залишаючись неушкодженими. Є надія, що цей досвід зіграє роль ефекту, стимулюючого мирний процес [6, с. 251].

Отже, протимінна діяльність потребує врахування інтересів усіх сторін безпосередньо залучених до конфлікту. Залежно від умов, що склалися, цивільне населення може бути скептично налаштоване щодо мирного процесу і болісно реагувати на проблему мін. Але протимінна діяльність в процесі посередництва має бути спрямована і на населення, створюючи для нього конкретні переваги внаслідок мирного процесу, демонструючи націленість на завершення конфлікту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Іваненко В. С., Курепін В. М. Реалізація заходів цивільного захисту у реформах місцевого самоврядування // Екологічні та соціальні аспекти розвитку економіки в умовах євроінтеграції : матеріали Х всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 25-27 жовтня 2023 року). Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 265-268. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15758>.

2. Щербак О. Л. Проекції гуманітарного розмінування. Екологічна безпека та раціональне природокористування : матеріали Всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених (м. Житомир, 14 листопада 2024 року). Житомир : Житомирська політехніка. Житомир, 2024. С. 68-70. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/19262>.

3. Курепін В. М. Стати сильнішим в сучасному суспільстві, новий підхід до поняття «Безпека» // Поняття «Безпека» в науковому та міжкультурному вітчизняному (українському) та європейському дискурсах : матеріали Всеукраїнського соціолінгвістичного семінару (м. Суми, 30 жовтня 2023 року). Суми : Сумський національний аграрний університет, 2023. С. 10-15. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15781>.

4. Орешко К. Ф., Курепін В. М. Безпечне існування міста: проблеми, компроміси. Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України : матеріали Х всеукраїнської заочної науково-практичної конференції. Київ : УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. С. 100-101. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17495>.

5. Лотарева Д. В. Гуманітарне розмінування в Україні: ідентифікація невизначених територій, пріоритети. Екологічна безпека та раціональне природокористування : матеріали Всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених (м. Житомир, 14 листопада 2024 року). Житомир : Житомирська політехніка. Житомир, 2024. С. 138-140. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/19263>

Курепін В.М. Аналіз негативних чинників воєнних дій щодо ушкодження екосистем України // Ekologia i racjonalne zarzadzanie przyrodą: edukacja, nauka i praktyka [Zasób elektroniczny]: materiały z międzynarodowej konferencji naukowo-praktycznej (Łomża – Żytomierz, 15.11.2023 r.). Łomża : MANS w Łomży, 2023. С. 246-255. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/16199>.